

Dr. Herz Ignác. †

1833--1909.

Mélyen tisztelt uraim!

Az előző közgyűlés határozatából kifolyólag mai közgyűlésünk idejének egy részét néhai Dr. Herz Ignác emlékének akarja szentelni s megtisztelő bizalmuk folytán én vagyok hivatva, hogy ez alkalommal a tavaly elhunyt kartárs hű képét önök előtt felidézzem.

Midőn ezen feladatomnak megfelelni szándékozom, teszem ezt nagy megindulással. Oly élénken van előttem az elhunyt jó-ságos képe, midőn utolsó találkozásunk alkalmával nekem boldogan ujságolja, hogy főorzsorvos fia családjával látogatóba eljött hozzá. Felejthetetlen az a baráti kézszorítása, mellyel akkor búcsúztunk nem sejtve, hogy az élők sorában többé nem találkozunk s hogy fia nem csak meglátogatására jött el, hanem egyuttal temetésére is, mert már néhány rövid nap mulva örök álmra hajtotta fejét gyászba borítva nemcsak mélyen sujtott családját és Ólubló városát, hanem úgyszólván az egész környéket, melynek színe java, apraja-nagyja megjelent a gyászszertartáson, midőn az elhunyt kartárs porhüvelyét átadtuk az édes anyaföldnek. Élő bizonyosságul annak, hogy mily szeretettel és tisztelettel vette körül a lakosság a más megyéből ide származott orvosát, ki ezen vidék népével annyira egybe forrott, hogy mindenki szívébe, lelkébe zárta.

Herz Ignác született Liptó-Okolicsnón 1833. december 6-án. Szülei elég szerény viszonyok között éltek; apjának egy kis fűszeres boltja volt, de ennek csekély jövedelmezősége miatt gazdálkodással is foglalkozott, hogy a 7 tagú család megélhetését biztosítsa. Az elemi iskoláit Liptószentmiklóson, középiskolai tanulmányait Pozsonyban végezte, melyek után a bécsi egyetem orvosi karára beiratkozott. Mindezeknek elvégzése azonban sok küzdelmébe került s valóban csak nagy akaraterjének és rend-kivüli szorgalmának köszönhetette, hogy aránylag rövid idő alatt elnyerte orvosi oklevelét. Annak illusztrálására, hogy mily nehézségekkel kellett megküzdenie, talán elegendő ha felemlítem, hogy

legelső pozsonyi útját 5 nap alatt tette meg részben tutajon, részben gyalogszerrel és szekeren. Egyetemi tanulmányai alatt tanítással, főképen a francia és angol nyelv tanításával tartotta fenn magát. A francia nyelvet már diákkorában saját szorgalmából tanulta meg, míg az angol nyelv tanulásához csak egyetemi éve alatt fogott hozzá. Az előbbi tökéletesen sajátította el, míg az utóbbi — kiejtése miatt — némi nehézségeket okozott neki.

Az 1860. évben promoveálták doktorrá a bécsi egyetemen s még ugyanezen esztendőben kezdte meg orvosi gyakorlatát a Szepességben, Podolinban, mely város őt orvosának megválasztotta. Ezen városban mindössze 9 hónapig maradt, mely idő alatt élete párjául választotta Spitz Jozefina úrhölgyet. 1861. évi május hó 28-án megválasztották Ólublón városi orvosnak, s ezen időtől kezdve majdnem állandóan helyettesítette egyszersmind az akkor betegeskedő járásorvost, kinek nyugdíjaztatása után 1867-ben járási tiszti orvossá lett megválasztva. Ólublón történt megválasztása után, tehát már 28 éves korában tanult meg magyarul. Orvosi gyakorlata ezen időtájban nemcsak Óubló és vidékére, hanem Sáros megye jó nagy területére, valamint a szomszédos Galicziának Muszina, Pivniczna és Szczavnicza vidékére is terjedt; egy oly nagy terület, melyen jelenleg 8 orvos működik. Elképzelhető, hogy ennek következtében annyira igénybe volt véve, hogy a szó szoros értelmében sokszor nem jutott neki idő pihenésre.

Az 1873-iki kolerajárvány idejében csak ő maga látta el az egész járás betegeinek kezelését; a kormány mindössze 8 hétre küldött ki egy járványorvost Jakabfalvára. Csak oly erős, edzett szervezet, a milyen az elhunyté volt, bírhatta ki ezen rendkívüli fáradalmakat. Orvosi gyakorlata a későbbi években is, midőn több orvos telepedett le járásában, még mindig igen kiterjedt volt.

1905-ben egészségi tekintetéből ő maga kérelmezte nyugdíjaztatását mint járási tiszti orvos, a városi tiszti orvosi állást azonban megtartotta egészen 1909. évi július 22-én bekövetkezett elhunytaig.

48 éven keresztül folytatta felelősségteljes, nehéz hivatását elte'v'e a legnagyobb készséggel és buzgósággal még előrehaladt korában is. A hozzá forduló betegnek minden időben szívesen szolgált jó tanáccsal; türelemmel, sokszor nagy önmegtágadással meghallgatta a panaszkodókat, szelid bölcsességével vigasztalta a kétségbeesőket, nyájas modorával, szeretetreméltóságával pedig sokszor a legsúlyosabb betegekkel is elfelejtette bajok rettenetes valóját. Minden betegét ugyanazon pontossággal és lelkiismeret-

tességgel vizsgálta és kezelte; anyagi gondokkal küzdő, szegény betegeinek nyomorán is számtalanszor segített. Fáradtságot nem ismerő buzgósa, emberszeretete, gyöngéd bánásmódja, nagy orvosi tudása és bő tapasztalata folytán a közönség állandóan a legnagyobb bizalommal fordult hozzá orvosi tanácsért. Éber figyelemmel kísérte az orvosi tudomány rohamos haladását, előszeretettel tanulmányozta az új gyógyeljáráásokat és használt újabb gyógyszereket.

Kartársaival mindig a legjobb egyetértésben élt; a jó és kedves kartárs mintaképe volt; őszinteség, nyíltszívűség és baráti jóindulat vezérelték tetteit. Mint járási tiszti orvos hivatalos teendőit lelkiismeretes pontossággal végezte, minek elismerésül születésének 70-ik évfordulója alkalmából tiszteletbeli megyei főorvosi címmel lett kitüntetve.

Tagja volt egyesületünknek ennek megalapítása óta, több ízben előadást is tartott.

Ólubló város társadalmi és közgazdasági mozgalmaiban élénken részt vett; több éven át volt az ólublói »Magyar kör« elnöke. 1871-ben megválasztották az ólublói takarékpénztár igazgatóságába, míg 1892-ben ennek igazgatósági elnöke lett. Az izraelita hitközségnek elébb anyakönyvvezetője, majd elnöke volt, túlságos elfoglaltsága miatt azonban ettől, valamint a »Magyar kör« elnökségétől kénytelen volt megválni.

Előbb említett házasságából 3 fiú- és 1 leánygyermek született, kiket kiváló nevelésben részesített. Legidősebb fia Bertalan az ügyvédi pályára lépett; Alfréd fia az orvosi, Sándor pedig a gyógyszerészi pályát választotta, míg egyetlen leánya Malvina korán férjhez ment s így gyermekeinek jövőjét korán biztosítva látta.

Ügyvéd fiát élete javában, 37 éves korában elragadta a halál s ezen súlyos csapás nagyon megtörte az addig erős férfit, bár már akkor is évtizedeken át hólyagbajban szenvedett; utóbb emésztő szerveinek működése a legpontosabban betartott diéta dacára rendetlen volt, hozzájárult ehhez idült csúsz és érlemeszesedés. Ezen betegségei ellen különböző fürdőkurákat használt, melyek után mindig friss életkedvvel s újult erővel folytatta gyakorlatát; csak így volt lehetséges, hogy magas korban 2 ízben influenzás tüdőgyuladást szenvedett át. Szervezetének ellenállóképessége mindkét esetben győzedelmeskedett a betegségen s az elgyengült szervezet rövid idő alatt ismét megerősödött, sőt a múlt nyáron egészségesebbnek és erősebbnek látszott, mint az előző években.

S ekkor történt az, hogy Prágában élő fia családjával nyári tartózkodásra eljött hozzá; a boldog viszontlátás örömének azonban nem örvendhetett sokáig, mert egy hirtelen beállott bélgyulladás ágyba döntötte, ereje rohamosan hanyatlott s a leggondosabb kezelés és ápolás sem menthette meg munkás életét. Szerető hitvese, gyermekei s unokáitól körülvéve családjának, barátainak és tisztelői nagy számának mérhetetlen fájdalmára 1909. évi július hó 22-én elszenderült örökre.

Egyesületünk ezen nemes jellemű, derék orvos emlékét kegyelettel fogja megőrizni.

Sokan fogják emlékét tisztelni és áldani.
